

Onderwijs voor spirituele groei

Verder gaan dan het voor de hand liggende

– Sheldon Ptashevitch Stoff & Jesse Andrew Stoff

Om de ladder van het bewustzijn te beklommen, moeten wij enorme veranderingen aanbrengen in de manier waarop wij denken. Het is de verantwoordelijkheid van onderwijsinstutten om het voortouw te nemen bij deze evolutionaire stap voorwaarts.

Sheldon Ptashevitch Stoff, Ed.D., is directeur van het International Center for Studies in Dialogue en tevens emeritus hoogleraar onderwijs. Zijn vijfde boek, *The Essence of a Universal Kabbalah: Dawn of a New Consciousness* (Busca, 2003) werd geschreven in samenwerking met zijn zoon, Jesse.

Jesse Andrew Stoff, M.D., is geregistreerd naturopathisch en homeopathisch arts met een multidisciplinaire holistische praktijk in Tucson, Arizona, en in Atlanta, Georgia. Hij heeft gewerkt in het Royal London Homeopathic Hospital en werd geïnterviewd door de Today Show, Larry King en Geraldo.

Opleiders dienen zich bewust te worden van het inzicht dat scholen tempels zijn en dat onderwijs een sacrament is. Centraal in deze revolutie staat het soort denken dat de aanzet vormt tot holistische actie. Het denken te vervormen of de diepte ervan te beperken is het vergiften van actie.

Jaren geleden werd ik doordrongen van de overtuiging dat een opleiding alleen licht en voeding aan kinderen kan verschaffen als hun opleiders – hun leraren en ouders – zelf geraakt en gevoed zijn door dat licht. Als kinderen willen opgroeien tot volwassenen

met een gevoel van verantwoordelijkheid voor hun daden, betrokkenheid in hun zorg voor anderen en met inzicht in op liefde gebaseerde relaties, dan moeten hun leraren deze eigenschappen als een deel van hun wezen bezitten.

Op het ogenblik lijken wij een economisch model van onderwijs toe te passen waarin mensen opgeleid worden om in een industriële samenleving te passen en eenvoudigweg bij te dragen aan productie. Ieder onderwerp wordt onderwezen op een triviale manier, met weinig andere betekenis dan dat het bijdraagt aan het opleiden van een productieve burger. Om deze reden worden onderwerpen getrivialiseerd, want wij streven primair economische doelen na. Het kan ook anders en dan kunnen prestaties groter zijn.

Laten wij enige denkbeelden met u delen. Wij hebben een goede vriend, genaamd George Benner, die een groep lagere schoolleerlingen onderwees van de eerste tot de achtste groep. Hij gelooft, net als wij, dat leerlingen gevoed dienen te worden met de idealen die wij genoemd hebben. George gelooft dat iedere les belangrijk is, dus tracht hij een schoonheid en diepte in het onderwerp te vinden waarvan de meeste mensen zich niet bewust zijn. Laten wij een aantal manieren met u delen waarop hij probeert zijn leerlingen bewust te maken. Op die manier krijgt u een glimp van wat een toegewijde, volledig levende leraar zijn klas jonge mensen aanbiedt.

De eerste lessen

Stelt u zich heel jonge leerlingen voor, de ogen wijd open, en een mannelijke leraar van 1.90 m. George had gemakkelijk een potlood omhoog gehouden kunnen hebben, het nummer één ge-

noemd hebben, er één bijgedaan hebben, dat nummer twee genoemd hebben, en het verschil uitgelegd hebben. Dat zou niet zo belangrijk geweest zijn en zou weinig van blijvende waarde aan zijn leerlingen geboden hebben. In plaats daarvan begon George over getallen te praten en haalde uit een bruine zak op zijn bureau een mandarijntje tevoorschijn. Hij hield het omhoog en zei: 'Laten we dit mandarijntje nummer één noemen. Eén eenheid, zelfs één wereld met alle mensen daarin.'

George pelde de mandarijn en deelde hem in tweeën. 'Kijk wat we hier hebben. Twee delen, twee halve bollen, de nummer twee. Zet ze weer tegen elkaar aan en ze vormen één geheel.' Vervolgens pelde George er telkens één partje af, terwijl hij ieder partje omschreef als een land. Amerika, Canada, Mexico enzovoort werden ieder op hun beurt geïntroduceerd. 'Wij leven allemaal op deze aarde. Wij zijn allen broeders. Wij zijn allemaal één familie.' Daarna zette George de partjes terug zodat zij weer een bolletje vormden. 'De nummer één, één wereld. Wij zijn allemaal broeders en zusters met een gemeenschappelijk thuis. Dat is feitelijk niet zo groot. Daar moet voor gezorgd worden, zoals we zorgen voor onze huizen in deze buurt.' George besteedde de rest van de ochtend aan liedjes en verhaaltjes waarin hij de nummer één benadrukte. Zijn leerlingen leerden rekenen – en heel veel andere dingen. Een eenvoudige les werd tot leven gebracht en er werd iets belangrijks van gemaakt. De concepten van eenheid, verantwoordelijkheid en broederschap bleven achter in hun hart en voedden hen. Zouden we niet allemaal willen dat wij leerlingen in zo'n klaslokaal geweest waren?

Als we een maatschappij willen waarin verantwoordelijkheid, broederschap, respect, liefde en zoveel gekoesterde idealen in onze mensen geïnternaliseerd worden, hebben we leraren nodig die in deze idealen geloven en die geen les kunnen geven zonder dat zulke idealen daar deel van uitmaken.

Laten we nog eens kijken naar een voorbeeld van het inzichtelijke onderwijs van George, ditmaal over een ander onderwerp en in een andere groep. George had het lokaal verduisterd en had een transparant glazen taartbord op een overheadprojector gezet, waarvan het beeld werd geprojecteerd op een groot scherm voorin de klas. 'Laten we ons voorstellen dat wij het begin van het universum kunnen zien in dit bord.' Toen goot George wat kookolie midden op het bord dat half gevuld was met helder water. Daarna pakte hij een gewoon potlood en legde dat middenin de drijvende oliedruppel. Terwijl George het potlood snel ronddraaide, waarbij de olie in druppeltjes rond begon te slingeren, verschenen op het grote scherm de zonnen, de planeten en de melkwegstelsels. Hij vroeg de leerlingen rustig wat er gebeurd was en wat er nog nodig was. Hun antwoorden verschilden, maar het ene antwoord waar George op wachtte kwam niet. Tenslotte zei hij, 'Hadden we niet iemand nodig om alles in beweging te brengen?' Daar denken ze nu nog over na.

George had één van de meest essentiële en vaak verwaarloosde aspecten van onderwijs die van belang zijn om kinderen tot bewustwording te brengen, gedemonstreerd. Hij gaf de leerlingen geen saaie informatie, maar veeleer beelden uit de verbeelding. De beelden vereisten dat de leerlingen bewust werden en dat zij een beeld van

het besproken onderwerp ontwikkelden. Afgezien van data en verslagen van gebeurtenissen vloeit er een stroom van betekenis door alle dingen heen, door ieder denkbaar onderwerp. De details zijn belangrijk, maar ieder op zich zijn ze leeg en zonder educatieve waarde; hun kracht kan alleen gekend worden wanneer het denkvermogen van de leerlingen creatief bezig is en soms vervuld is van ontzag.

Kinderen kunnen alleen het creatieve in de wereld begrijpen, hetzij in menselijke zaken, hetzij in de grotere kosmos, zoals wij – ouders en leraren – ons ervan bewust zijn. Ons gevoel van verantwoordelijkheid zal hun gevoel van verantwoordelijkheid doen ontwaken. Onze zorg en liefde zal hun zorg en liefde doen ontwaken. Dit levende innerlijke bewustzijn is nodig om op te stijgen tot volwassenheid. Wij moeten bereid zijn om de weg te wijzen naar de doelen die wij voor onze kinderen nastreven, zowel thuis als op school.

Leren en weten

Om beter te begrijpen wat we hierboven verteld hebben, kunnen we ons wenden tot Albert Einstein. Hij begreep het probleem van inzichtelijk weten omdat hij het leefde. Hier zijn drie citaten van Einstein (uit *The World As I See It*) die zijn visie op leren en weten samenvatten:

'Ik heb mijn begrip van de fundamentele wetten van het universum niet bereikt door middel van mijn rationele denkvermogen.'

'Als u wilt dat uw kinderen geniaal worden, vertel ze dan sprookjes. Als u wilt dat uw kinderen nog genialer worden, vertel ze dan nog meer sprookjes.'

'Het prachtigste wat we kunnen ervaren is het mysterieuze. Het is de bron van alle ware kunst en wetenschap. Degene voor

wie deze emotie vreemd is, die niet meer kan stilstaan en zich ergens over kan verwonderen en sprakeloos van ontzag staan, is zo goed als dood, zijn ogen zijn gesloten.’

De kracht van louter deze drie verklaringen zou genoeg moeten zijn om ons ervan te overtuigen dat wij verder moeten gaan dan onze ‘rationele denkvermogens’ bij het les geven aan kinderen. Wij kunnen bestanddelen zoals intuïtie, ontzag, schoonheid en mysterie – goed vermengd – gebruiken en ze combineren met een krachtig intellect. Einsteins verklaringen zijn van toepassing op de innerlijke persoon zowel als op het individu dat functioneert in de maatschappij. Ieder van ons moet zich bewust zijn van wat zowel dicht bij ons is als dichtbij het universum. Einstein maakt duidelijk dat de keuze gaat tussen een vervulde heelheid of de middelmatigheid van beperkingen en een ernstige vervorming van kennis.

Ronald Clark noemt Einsteins visie een nieuwe manier van denken die noodzakelijk is als we naar hogere levensniveaus willen gaan. Dit ‘nieuwe’ type denken zijn wij aan het onderzoeken. Wij onderzoeken dat omdat we willen dat kinderen slagen op school, slagen in hun baan en slagen in hun spirituele groei. Tenslotte is alleen maar analytisch denken het ontkennen van enige mogelijkheid tot spirituele volwassenwording.

Plato begrepen: de tijd der schaduwen

Intellectueel-intuïtief denken is niet echt nieuw. Achtentwintighonderd jaar geleden schreef Plato over hetzelfde probleem, dat ook al in zijn tijd bestond. De keuzes waren duidelijk. Leven wij in de duisternis van een grot, waarbij wij alleen maar fragmentatie, oppervlakkigheid en misvorming ken-

nen – of proberen we vooruit te komen naar een leven van licht, gevuld met volheid, evenwicht en een vleugje realiteit over onszelf en alles wat wij tegenkomen? Zijn wij leerlingen aan het opleiden om voorbij het triviale te denken en voorbij het verdienen van hun brood, om een vol, lichtend leven te leiden in evenwicht en vol zorg en verantwoordelijkheidsgevoel?

De realiteit is verborgen en moet opgezocht worden met een balans van intellect en liefdevolle intuïtie.

Plato’s allegorie van de grot (*De republiek*, boek 7) beschrijft hoe slaven vanaf hun geboorte geketend zijn aan hun werkplek diep in een grot. Zij zijn zo geketend dat ze links noch rechts kunnen kijken maar alleen naar hetgeen zich vóór hen op de wand van de grot bevindt. Over deze wand glijden de schaduwen van de individuen die achter hen langsgaan terwijl ze voedsel, water en allerlei materialen dragen. Achter deze personen brandt constant een vuur dat zowel warmte als licht verschaft aan de ongelukkige bewoners. Deze geketende slaven bedenken een spelletje om hun verveling tegen te gaan. Zij proberen onder andere te raden wat de volgende schaduw betekent. Zij prijzen diegenen die het vaakst goed raden, maar die lof heeft geen waarde. De spelletjes gaan door, want de slaven weten niets van echte waarde om ze door te vervangen. Het triviale moet met gejuich begroet worden. Diep in de grot, hun thuis, bestaat er geen dag of nacht. Er bestaat alleen de muur met de dansende schaduwen in de door het vuur verwarmde grot.

Maar toch gebeurt het een keer dat één van de opzichters ertoe besluit, om

welke reden dan ook, om één van de slaven te bevrijden. Die gelukkige persoon laat zijn ketenen achter en terwijl hij zijn ogen afschermt voor het schitterende vuur gaat hij naar de ingang van de grot. Daar staat hij stil, want het zonlicht daarbuiten is te schel voor ogen, die slechts gewend zijn aan flauw licht. Hij wacht, al weet hij niet waarop. Uiteindelijk valt de nacht en stelt hem in staat zich naar buiten te begeven in het maanlicht. Zelfs dat licht blijkt te fel, dus gaat hij voorzichtig verder, zijn ogen op de grond gericht. Hij komt bij een waterplas en in de weerspiegeling ziet hij voor het eerst een boom. Hij blijft in de plas staren, waar hij struiken ziet, nog meer bomen en ook wolken. De wereld komt nu voor hem tot leven, al is het maar de weerspiegeling ervan.

Misschien is het de uitdaging om onszelf te leren kennen en te weten wat we tegenkomen in het leven. Als we dat echt wéten, dan worden ontzag, dankbaarheid en eerbied deel van ons dagelijks leven.

Naarmate zijn ogen wennen aan het licht en de zon opkomt en zijn stralen werpt op alles wat hij kan zien, doen zich grote wonderen voor. Helder gekleurde vogels verschijnen in beeld. Bloemen in felle kleuren openen hun bloemblaadjes in een vreugdevolle groet. Hij bevindt zich in een wonderbaarlijke, schitterende wereld. Konden allen maar vrij zijn om dit te zien! Pas dan beseft hij de omvang van wat hij miste in de grot. Pas dan beseft hij de trivialiteit van de spelletjes en de schaduwen.

Hij besluit snel terug te gaan naar de grot om zijn makers te vertellen over de wonderen daarbuiten. Al kunnen zij deze beelden niet ervaren, dan hebben ze er tenminste van gehoord. Dat beetje kennis zal beter zijn dan een leven waarin zij alleen schaduwen kennen. Wanneer deze man, nu vervuld van de schitterende beelden van de schepping, terugkeert en het nieuws verkondigt, zal niemand hem geloven – ze denken allemaal dat hij gek is. In een wereld van schaduwen is het bestaan van licht niet te geloven.

Plato maakt duidelijk dat wij leven in de schaduwen van de realiteit. Vandaag de dag is het de taak van de leraar om de schaduwen van het televisiescherm en het computerscherm door te prikken, de huidige schaduwen van beperkende waarneming en om de maatschappij te leiden naar spiritueel zonlicht. De realiteit is verborgen en moet opgezocht worden met een balans van intellect en liefdevolle intuïtie. Dit probleem is tegenwoordig nog crucialer, omdat het gebrek aan evenwicht nog uitgesprokener is en omdat de vragen die wij gewoonlijk stellen nog alledaagser zijn.

Misschien is het de uitdaging om onszelf te leren kennen en te weten wat we tegenkomen in het leven. Als we dat echt wéten, dan worden ontzag, dankbaarheid en eerbied deel van ons dagelijks leven. Wij zijn, in zekere zin, broeders en zusters die in die realiteit zouden moeten leven. Het is een realiteit die gevoed wordt door een bewustzijn dat verbreed is door toewijding, nederigheid, dankbaarheid en liefde. Het is ook een bewustzijn dat gevoed wordt door een scherp intellect. Hoe ontwikkelen we dit liefhebbende facet van ons wezen? Klaarblijkelijk moet die ontwikkeling beginnen in de kin-

dertijd. Het moet de essentie vormen van wat we in de vroege jeugd leren, zowel formeel als informeel.

Wanneer en wie

Ofschoon Amerikaanse scholen bekritiseerd worden om hun tekortschieten waar het de wetenschap betreft, zijn ze misschien gevaarlijker voor de natie, voor de wereld en voor ieder van ons apart vanwege hun succes bij het overbrengen van een stilzwijgend, alledaags, mechanistisch wereldbeeld. Het is niet genoeg om informatie te verwerken en te leren die te manipuleren voor een bepaald doel. Onderwijs zou een zodanige manier van leven in de wereld moeten brengen dat de leerling bewust kan worden. Kennis van licht achter de schaduwen van de materiële wereld vereist een worsteling om te leren het vermogen te ontwikkelen om de dingen in te zien. Zuiver intellectualisme is, onderwijskundig en maatschappelijk gezien, een doodlopende weg. Het is geen voorbereiding op het leven, het huwelijk, het verzorgen noch op spirituele bewustwording.

In een rede aan het begin van het academisch jaar richtte Frank Rhodes, toenmalig hoofd van de Cornell universiteit, zich op het reductieve intellectualisme van het hoger onderwijs toen hij verklaarde:

‘Het heeft te maken met de academische stijl die zozeer een deel vormt van het leven op de universiteit en die uw kijk op de maatschappij in de afgelopen paar jaar geconditioneerd heeft. Deze stijl wordt gekenmerkt door reductionistisch denken, en de resultaten ervan zijn abstractie, afstandelijkheid, gebrek aan morele verantwoordelijkheid en uiteindelijk – in extreme gevallen – depersonalisatie.’

De overheersing van een ik-het houding en het concentreren op de schaduwen van de schijn hebben ons ertoe gebracht om leerlingen voor het overgrote deel te onderrichten in de laagste gemene delers van manipulatie, ik-gerichtheid en hebzucht. Het eenvoudig verwerken van informatie is een zich terugtrekken in de duisternis.

Onderwijs zou een zodanige manier van leven in de wereld moeten brengen dat de leerling bewust kan worden.

Toch kan het onderzoeken van kennis in zijn geheel plaatsvinden en dat gebeurt ook, al is het maar door een gering aantal mensen. En dat is de weg die leidt uit het huidige moeras. Men kan leerlingen leren omhoog te klimmen naar een hoger bewustzijn en een realiteit waar te nemen die ligt achter de simpele uiterlijkheden. Een evenwichtig, volledig kenvermogen, belevendigd door liefde, is in staat ons te verplaatsen uit onze huidige staat van een onvolwassen mensheid naar onze lotsbestemming van een vervuld menselijk ontwaken. Wij hebben een breed bewustzijn nodig om de waarheid te beseffen van ieder spiritueel pad, namelijk dat wij allemaal deel uitmaken van een spirituele eenheid. Dat doel te realiseren is diepe liefde bezitten in alle dimensies.

In liefde denken is ervaren dat iedereen erbij hoort. De liefde overwint beperkingen in het denken en excessen van het ego. Liefhebbende gedachten zijn de ladder naar een verbreed bewustzijn. Onderwijs moet zijn bereik uitbreiden als de maatschappij zijn potentieel wil bereiken. In de woorden

van een groot wijsgeer van onze eeuw, Rabbi Abraham Kook (136-7):

‘De liefde voor mensen moet levend zijn in hart en ziel, een liefde voor alle mensen en een liefde voor alle naties, die zich uitdrukt in het verlangen naar hun spirituele en materiële vooruitgang... De graad van liefde in de ziel van de rechtvaardigen omvat alle wezens, zij sluit niets buiten.’

De Zohar (69), de aloude kabbalistische bundel mystiek, verklaart: ‘De wereld wordt gebouwd door liefde en liefde houdt de wereld in stand.’ Opleiders en onze hele maatschappij hadden al veel eerder moeten beseffen dat de idealen die hier naar voren komen de meest fundamentele manier zijn om leerlingen te doen ontwaken en ook om de kwaliteit van leven in onze tijd te verbeteren. Zoals Rabbi Hillel zei:

‘Indien niet nu, wanneer dan? Zoniet ik, wie dan wel?’

Verwijzingen

Clark, Ronald William, Einstein: *The Life and Times*, New York: Avon, 1971.

Einstein, Albert, *The World As I See It*, New York: Philosophical Library, 1949.

Kook, Abraham Isaac, *The Lights of Penitence, The Moral Principles, Lights of Holiness*. New York: Paulist Press, 1978.

Plato, *The Republic*, Book 7, “The Allegory of the Cave”. In *Great Dialogues of Plato*, trans. W.H.D. Rouse, 312-41. New York:

New American Library, 1956.

Rhodes, Frank, *Commencement address at Cornell University*, May 29, 1988, mimeographed.

Zohar: *The Book of Enlightenment*. Trans. Daniel Chanan Matt. New York: Paulist Press, 1983.

Uit: *The Quest*, maart-april 2004

Vertaling: A.M.I.

Door datgene te begrijpen wat we het klokwerk kunnen noemen, zullen we ons op een nieuwe drempel van meesterschap bevinden, een nieuw bewustzijn van wat een ingewikkelde beesten we zijn en hoe grondig ons wezen pulseert met dat van de wereld om ons heen.

G.G. Luce, *Body Time*, p. 290